

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 4 • SAYI: 10

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
ŞADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKÇE

29 MART 2025 CUMARTESİ

YARIN BAYRAM

YAYIN KURULU

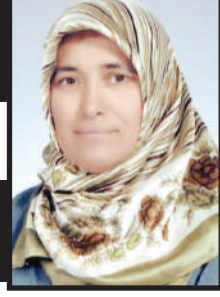
- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

- BİR RAMAZAN DA BÖYLE GEÇTİ
- ANUŞ GÖKCE
- DİL
- BAROMETRELERİ VE TÜRKÇEMİZ
- PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ
- ALLAH KABUL ETSİN
- AYŞE
- KÜÇÜKŞAKALAKAS
- KOMPLO
- TEORİLERİNİ
- KONUŞMADAN ÖNCE...
- FATMA
- BARDAKÇI
- DAVUT CEYLAN (DAVUT HOCA)
- SEDAT
- ULUPINARLI
- HOR GÖRMESİN
- HALİME DOĞRU
- MAVİ AY 1
- UĞUR KÖFE
- KİMSİN SEN?
- MERVE CURA
- YARIN BAYRAM
- SADIK GÖKCE

BİR RAMAZAN DA BÖYLE GEÇTİ

ANUŞ GÖKCE

Bu yıl ramazan ayını İzmir'de karşıladık. Oğlum Durmuş Ali bizi Şubat'ın 19'unda arabayla İzmir'e götürdü. Orada birkaç gün kaldıktan sonra oğlum geri döndü. Onu yolcu ederken epey hüzünlendik. Beşimiz bir arada olamıyoruz diye biraz buruk ayrıldık.

Ramazan ayında kızlarım Ayşe Selcen ve Merve Aybala ile birlikte imkanlarımız nispetinde güzel vakit geçirdik. Sahurda ve iftarda beraber olmak çok güzel bir duygu. İzmir'de ilk defa oruç tutuyorduk. Her sofraya oturduğumuzda birlikte oruca niyet ettik ve iftar için duamızı okuduk. Yemekte oğlumuzu anmadığımız gün olmadı. Sağ olsunlar amcasının oğlu sık sık iftara davet ederek göz nurumuzu yalnız bırakmadı.

İzmir'de günlük bir saat yürüyüş yapıyorduk. Bu etkinliğimizi Ramazan'da da devam ettirdik. Yürüyüş yaparken insan zamanın nasıl geçtiğinin farkına varmıyor. Evde oturduğumuz zaman vakit sanki yerinde sayıyor. Dışarı çıkınca temiz hava ve farklı mekanlar insanı etkiliyor. Bazen Hatay'dan sahile iniyoruz. Sahilde Karantina İskelesi var. İskelenin biraz ilerisinde şimdi Mithat Paşa Anadolu Lisesi olarak kullanılan askeri hastane, hemen solunda U planında 1827 yılında yapılan tarihi bir kışla olduğunu düşündüğümüz bina yer alıyor. 15 Mayıs 1919'da Yunanlılar İzmir'i işgal ettikleri zaman Konak Meydanında 2000 civarında masum halkı katledip denize sürükledikten sonra Urla ve Sefirhisar güzergahında ilerleyip topa tuttukları ve silahsız birçok askerimizi şehit ettikleri Sarı Kışla olduğunu düşündüğümüz bu binayı da ziyaret ettik. Tamiratta olduğu için içine giremedik. Yunan Ordusu burada dışarı çıkmaya mecbur ettikleri askerlerimizi "Zito Venizelos" demeye zorlamışlar, demedikleri için pek çoğunu orada öldürmüşler, geri kalanını da tutuklayarak gemiye bindirmişlerdi. Sonra bu binanın Sarı kışla olmadığını öğrendik. Sarı Kışla Konak'ta bulunan Hükümet Binasının hemen arkasında imiş ve 1954 yılında yıktırılmış. 1953 yılında da İstanbul'un Fethinin 500. Yıl Devlet Kutlamaları Yunanlılar üzülmelerini diye iptal edilmişti.

Konak'a kadar yürüyoruz. Konak'ta Sultan II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25. Yıl dönümü (1901) anısına dikilen çok süslü bir saat kulesi, onun karşısında da Konak Camisi ve Hükümet Binası yer alıyor. Konak Camisi 1755 yılında başlanılıp 1774 yılında tamamlanan firuze renkli çinilerle süslü küçük bir camidir. İzmir Ayanı Katipzade Mehmet Çelebi'nin eşi Ayşe Hanım tarafından yanında bir medreseyle birlikte yapılmıştır. Bugün medrese ayakta değildir Dönüşümüz metro ile oluyor.

Sahilde deniz pırl pırl. Bazen haff dalgalı oluyor. Dalgaların gelip kıyıya vurması, şöyle bir yalayarak geri çekilmesi insana alacaklı birinin alacağı için kapıyı çalmasını, sonra eli boş olarak geri dönmesini hatırlatıyor. Denizin üzerinde avlanan kuşlar, mini

mini deniz anaları, karabatak. Bir bakıyoruz karşımızda denize dalan kuş 60-70 mesafede oturduğumuz yerin solunda peyda oluyor. Günbatımı iskelesinin altında küçücük balıklar daha yumurtadan yeni çıkmışlar, bıcır bıcır dolaşıyorlar. İskelenin karşıki yamacında tarihi asansör binası uzaktan görünüyor. Bir türlü gitmek nasip olmadı.

Günlük alışverişimizi marketlerden ve pazardan temin ediyoruz. Burada sebze ve meyve fiyatlarında sık sık değişiklik gözlenmiyor. Şubat ayının fiyatları nasılsa ramazan ayı boyunca fiyatlar hep aynı oluyor. Haftada iki defa kurulan semt pazarında sebze ve meyveler biraz daha hesaplı oluyor.

Sayılı gün çabuk geçiyor. Ayın 21'ine biletimizi alın dediğimiz zaman kızlarımızın ikisi de boynunu bükü. "Gitmeseniz olmaz mı?" dediler. Ama bir boynu bükük de Konya'da bizi bekliyordu.

Ayın 22'sinden itibaren orucumuzu Konya'da oğlumla beraber tutuyoruz. Çumra'da Kültür ve Sanat Topluluğu olarak 23 Mart akşamı topluca iftar yaptık. Katılım güzeldi. 70 kişi civarında sanatseverler bir arada yemek yedik. Sanayi Camisi İmamı Mustafa Ağaç yemek duamızı yaptı. Ravza Nur İde, Merve Cura, Elife Mısrıl, Gülcan Bacaksız, Ahmet Gök ve ben şiirlerimizi okuduk. Osman Saçan da sazıyla bizlere türkü ziyafeti çekti. Türkü severler de onlara eşlik etti.

26 Mart Çarşamba gecesi Kadir Gecesi idi. Elimizden geldiği kadar güzel geçirmeye çalıştık. İnşallah her günümüz ve gecemiz Kadir Gecesi gibi devam eder.

Cumartesi günü arife. Yavaş yavaş Bayram hazırlıklarına başladık. Tüm vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın Ramazan Bayramı'nı kutlar, sağlık ve mutluluklar dilerim.

RAMAZAN

Eriştik nur padişaha
Ramazan'a kıran olmaz
Barıştık sahur iftarda
Bu meydanda duran olmaz.

Ramazan'ın bereketi
Hanelerde sürer hikmeti
Asi kulun hareketi
İyi olur niran bulmaz

Ramazan geldi gidiyor
Bizlere veda ediyor
Bir gonca gül el ediyor
Hasbahçede deren olmaz.

ANUŞ GÖKCE

Hak rızasın gitmek için
İyi götü seçmek için
Bu dünyada ayrılığın
Zincirini kıran olmaz.

Anuş der ki nasıl geçti
Seneler seneyi aştı
Her ramazan hazan biçti
Boş başağı seren olmaz.

DİL BAROMETRELERİ VE TÜRKÇEMİZ

**PROF. DR.
FİRDEVS
GÜNEŞ**

Dünyamızda büyük diller arasında yıllardır süren derin ve sessiz bir savaş vardır. Bu savaş önceleri “üstün dil olma” iddialarıyla başlamış, ardından eğitim, bilim, ticaret, ekonomi, sağlık, iletişim, internet gibi alanlara yayılmıştır. Son yıllarda ise “dünya dili” olma amacına yönelmiştir. Eskiden Roma İmparatorluğunda seçkinler Yunanca konuşuyordu. Ardından 16 ve 17. yüzyılda İspanyolca dünyaya yayıldı, 18. yüzyılda ise Fransızca önem kazandı ve her yerde konuşulmaya başlandı. Son yıllarda ise İngilizce hızla yayılmakta ve evrensel dil olma yolunda ilerlemektedir. Bu durum küçük dillerin gerilemesine ya da ölmesine neden olmaktadır.

Dil savaşları bazı dillerin diğerlerinden daha üstün olduğu iddiasıyla başlamıştır. Bunu ispatlamak için çeşitli ölçütler oluşturulmuş ve kanıtlar ileri sürülmüştür. Bu ölçütler dilin açık ve net olması, güzellik ve saflığı, kelime zenginliği, öğrenme kolaylığı ve çeviri dili olması vb. olarak sıralanmıştır. Fransızca, İngilizce ve İspanyolcanın dilde açıklık ve netlik yönünden üstün diller olduğu belirtilmiştir. Bu özelliklerin hiçbir dilde olmadığı öne sürülmüş ve bu dilleri konuşanlara özel kişiler denilmiştir (Leclerc, 2009). Ardından güzellik ve saflık yönüyle bazı dillerin yumuşak, melodik ve kulağa hoş geldiği öne sürülmüş, İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca için “sevgi dili” ifadesi kullanılmıştır. Dil savaşlarında kelime zenginliği de önemli bir ölçüt olarak ele alınmış ve kanıt olarak sözlüklerdeki kelime sayısı gösterilmiştir. İngilizce, Almanca ve Fransızcanın kelime yönüyle zengin olduğu ve uzun yıllar ölmeyeceği iddia edilmiştir. Ayrıca dil öğrenme kolaylığı da gündeme getirilmiş, İngilizcenin kolay öğrenildiği, öğrenme zevki verdiği ve bu nedenle hızla yayıldığı iddia edilmiştir.

Dillerin üstünlüklerini belirlemede kullanılan bu ölçütler sonraki yıllarda araştırılmış, bu ölçütlerin ve iddiaların geçerli olmadığı görülmüştür. Örneğin UNESCO’nun 2010 Dil Atlası verilerine göre kelime sayısı çok olan dillerin bazıları ölmektedir. Çünkü günlük yaşamda söz-lükteki kelimelerin

çok azı kullanılmaktadır. Konuşulan dilde kullanılan kelime sayısı 6000’i geçmemekte ve bu durum dilin yayılmasında etkili olmamaktadır (Laponce, 1984). Bu nedenle bir dilin zenginliği sözlüklerdeki kelimelerin zenginliği ile değil, o dili konuşan insanların zihinlerinin zenginliği ile açıklanmaktadır. Sözlüklerde yazılan ve hiç kullanılmayan kelimeler insanların zihnine katkı getirmemektedir. Ancak dil savaşlarında kelime zenginliği iddiaları çok etkili olmuş, çoğu ülke sözlüklerde yazılı kelime sayısını artırmaya çalışmıştır.

Benzer gelişmeler dil öğrenme kolaylığında da yaşanmıştır. Hangi dilin kolay öğrenildiği konusunda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalara göre dil öğrenme kolaylığı, dilin ses, harf, hece, biçim, sözdizimi, anlam, kullanım gibi özelliklerine bağlı açıklanmaktadır. Buna göre Fince, Türkçe ve İtalyanca gibi ses, harf ve hece yapısı düzenli olan diller Almanca, İngilizce ve Fransızcadan daha kolay öğrenilmektedir. Jaffré ve Fayol’a (1997) göre Almanca, Fransızca ve İngilizce kolay öğrenilen diller arasında yer almaz. Çünkü bu dillerde ses ve harfler arasında düzenli ve kurallı ilişkiler yoktur (Jaffré ve Fayol, 1997).

Görüldüğü gibi dil savaşlarında çeşitli ölçütlerden hareketle hep İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca gibi dillerin üstün olduğu ve hızla yayılacağı iddia edilmiştir. Ancak sonraki yıllarda yapılan araştırmalar bu iddiaların geçerli olmadığını göstermiştir. Bunun üzerine 2010’lu yıllarda yeni ölçütler ileri sürülerek dil barometreleri hazırlanmıştır. Dil barometrelerinde yine İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca ilk sıralarda yer almıştır. Bir dizi öğretim üstünlüğüne sahip Türkçemiz ise alt sıralarda verilmiştir.

Dil Barometreleri

Barometre, atmosferdeki hava basıncını ölçmeye yarayan alete verilen isimdir. Kısa süreli hava tahminlerinde kullanılır. Güzel ve kuru havalarda barometre değeri yüksektir. Hava basıncı artarsa hava iyileşir, hava

basıncı düşerse havanın yağmurlu ya da kötü olacağı anlamına gelir. Dil barometresi ise bu anlayışla oluşturulan çalışmalardır. Dil barometresinde beş milyondan fazla kişi tarafından konuşulan diller çeşitli ölçütlere göre puanlanmakta ve ağırlığı belirlenmektedir. Dil ağırlık puanı yüksek olan diller önemli ve değerli görülmektedir. Amacı bireylerin öğrenecekleri dili barometredeki ağırlık puanlarına göre seçmelerini sağlamaktır (Calvet & Calvet, 2017). Yani genç ve yetişkinlerin dil seçimi yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum dil savaşlarının yeni bir boyutu ya da görünümü olarak karışımıza çıkmaktadır.

Dil barometrelerinde önceki ölçütlere göre daha somut ölçütler kullanılmıştır. Bunlar dili konuşan sayısı, entropi, dilin iletişim özelliği, resmi dil olması, kendine ve başka dillere çeviri oranı, Nobel Edebiyat Ödülü alma, Vikipedi’de yayınlanan makale sayısı, üniversite düzeyinde öğretilmesi, insani gelişme indeksi, doğurganlık, internette yer alma oranı gibi ölçütlerdir. Bu ölçütlere daha sonra “araç olma özelliği” ve “üniversitelerde öğretilme durumu” eklenmiştir. Böylece 12 ölçüt ile dillerin ağırlığı belirlenmiştir. Bu ölçütler içinde “çeviri oranı, Nobel Edebiyat Ödülü alma, Vikipedi’de yayınlanan makale sayısı, üniversite düzeyinde öğretilmesi ve internette yer alma” ölçütleri İngilizce, Fransızca, İspanyolca Almanca gibi büyük dillere yöneliktir. Örneğin 1900-2024 yılları arası 114 Nobel Edebiyat ödülü verilmiş, bunun 14’ünü Fransa, 11’ini İngiltere, 11’ini ABD ve 8’ini de Almanya almıştır. Diğer ülkelerin aldığı ödül sayısı 1-2 civarındadır.

Günümüzde dillerin yayılmasında önemli olan çeşitli etkenler vardır. Bunlar bilimsel araştırmalarla ortaya konulmuştur. Leclerc (2009) bu etkenleri demografik, ekonomik, askeri, kültürel, politik, dilsel ve ideolojik başlıklar altında toplamaktadır.

- *Demografik etkenler:* Konuşan kişi sayısı, göçler ve göçmenler, dillerin kıtalara ve ülkelere dağılımı, kentsel nüfus vb.

- *Ekonomik etkenler:* Ticaret, kişi başına düşen ortalama gelir vb.

- *Kültürel etkenler:* Yayınlanan kitap ve cilt sayısı, bilimsel yayınlar, dergi ve indeksler, yazılı medya, gazete ve dergiler, filmler, videolar, dillerin internette yayılma durumu, okuryazarlık oranı, eğitim vb.

- *Politik etkenler:* Resmi dillerin ağırlığı, resmi dil olma, dilsel ilerlemede başarı ve başarısızlık vb.

- *Askeri etkenler:* Askeri güçler, harcama-

lar, sınırlar vb.

- *Dilsel etkenler:* Dilsel yakınlık, diğer dillere benzerlik, dilin yazı sistemi, hece, kelime zenginliği vb.

- *İdeolojik etkenler:* Dillerin ilkel veya gelişmiş olması, doğuştan gelen özellikleri vb. (Leclerc, 2009).

Dil barometrelerinde bu etken ve ölçütlerin çoğu dikkate alınmamıştır. Günümüze kadar üç dil barometresi hazırlanmıştır. Bunlar 2010, 2012 ve 2017 Dil Barometreleri olmaktadır.

Birinci Dil Barometresi (2010): Dünyamızdaki çeşitli dilleri içeren ilk dil barometresi dilbilimci Alain Calvet ve Louis-Jean Calvet tarafından 2010 yılında hazırlanmıştır. Bu barometrede dünyamızda beş milyondan fazla kişinin konuştuğu 137 dil ele alınmıştır. Dillerin ağırlıkları on ölçüte göre belirlenmiştir. Bunlar konuşmacı sayısı, entropi, insani gelişme indeksi, doğurganlık oranı, internette yer alma oranı, Vikipedi’de yayınlanan makale sayısı, resmi dil olma, Nobel Edebiyat Ödülü alma, kendine ve başka dillere çeviri oranı gibi ölçütlerdir (Calvet & Calvet, 2017). Bu ölçütlere göre her dile 0-10 arasında puanlar verilmiştir. Sıralama sonunda ilk sırayı 7,238 puanla İngilizce, ikinci sırayı 4,587 ile Fransızca, üçüncü sırayı ise 4,465 puanla İspanyolca, dördüncü sırayı ise 4.155 puanla Almanca almıştır. İngilizcenin puanı oldukça yüksektir. Ancak diğer üç dilin puanları birbirine çok yakındır. Türkçemiz 1,672 puanla 32. sıraya yerleştirilmiştir.

İkinci Dil Barometresi (2012): İkinci dil barometresi 2012 yılında yine aynı araştırmacılar tarafından dil sayısı artırılarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada dünyamızda beş milyondan fazla kişinin konuştuğu 563 dil ele alınmış ve ağırlıklarına göre sıralanmıştır. İlk barometreye göre bu barometrede dil sayısı 137 ‘den 563’ e çıkarılmış, 426 dil eklenmiştir. 2012 Dünya Dil Barometresi çalışmasında önceki ölçütlere ilave olarak “dilin araç olma özelliği” eklenmiş ve böylece 11 ölçüt dikkate alınmıştır. Böylece 563 dil toplam 11 ölçüte göre sıralanmıştır. Bu ölçütlerin başında yine konuşmacı sayısı gelmektedir. Bunu entropi, dilin araç olma özelliği, resmi dil olma, kendine ve başka dillere çeviri oranı, uluslararası edebiyat ödülü alma, Vikipedi’de yayınlanan makale sayısı, insani gelişme indeksi, doğurganlık oranı ve internette yer alma oranı izlemektedir (Barometre, 2012; Calvet & Calvet, 2017).

Bu barometrede yine ilk sırayı 9,062 pu-

anla İngilizce, ikinci sırayı 7,806 puan ile İspanyolca, üçüncü sırayı 7,733 puanla Fransızca, dördüncü sırayı ise 6.987 puanla Almanca almıştır. İlk barometrede olduğu gibi ilk dört sıraya yine aynı diller yerleşmiştir. Bu dillerin puanları ise iki bin ile üç bin arası artmıştır. Türkçe 5,321 puanla 12. sıraya yerleşmiştir. İlk barometreye göre Türkçe 20 basamak yükselmiş ve 3600 puan artmıştır. Hızlı bir yükselme olmuş, Mandarin Çincesi ve İsveççeye yakın puanlar almıştır.

Üçüncü Dil Barometresi (2017): Üçüncü Dil Barometresi 2017 yılında hazırlanmıştır. Bu çalışmada dil sayısı biraz daha artırılmış, dünyamızdaki 634 dil incelenmiş ve ağırlıklarına göre sıralanmıştır. Bu barometreye 71 yeni dil eklenmiş, "dilün üniversite düzeyinde öğretilmesi" ölçütü ile 12 ölçüt üzerinden değerlendirme yapılmıştır. 2017 Dil Barometresinde yine "dil ağırlıkları" ifadesi kullanılmıştır. Dil ağırlıkları "içsel" ve "ortamsal" olmak üzere iki grupta toplanmıştır. İçsel etkenler; konuşmacı sayısı, entropi, dilin araç olma özelliği, dilin statüsü yani resmi dil olması, kendine ve başka dillere çeviri oranı, uluslararası edebiyat ödülü alma, Vikipedi'de yayınlanan makale sayısı ve üniversite düzeyinde öğretilmesi ele alınmıştır. Ortamsal etkenler olarak, insani gelişme indeksi, doğurganlık oranı ve internette yer alma oranı ele alınmıştır. Böylece dünyamızdaki 634 dilin ağırlık puanlarına göre sıralaması yapılmıştır.

Üçüncü Dil Barometresinde yine ilk sırayı 9.891 puanla İngilizce, ikinci sırayı 9.021 puanla Fransızca, üçüncü sırayı 8.708 puanla İspanyolca ve dördüncü sırayı 8.171 puanla Almanca almıştır. Diğer barometrelerde olduğu gibi ilk dört sıraya yine aynı diller yerleşmiş ve puanları da giderek artmıştır. Türkçe, içsel etkenlerde 19. sıraya, genel sıralamada ise 25. sıraya yerleşmiş, puanı biraz daha artmıştır. Ancak 2. dil barometresine göre alt sıralara düşmüştür. Görüldüğü gibi Dil Barometrelerinde ilk dört sırayı hep İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca almaktadır. Çalışmalarında incelenen dil sayısı artmasına rağmen bu diller her barometrede aynı sırada yer almakta ve hiç değişmemektedir. Ayrıca aldıkları puanların sistemli olarak arttığı görülmektedir. İngilizce 7.237'den 9.891'e yükselmekte, Fransızca 4.586'dan 9.021'e çıkmaktadır. Benzer artışlar İspanyolca ve Almancada da görülmektedir. Oysa diğer dillerin hem puanları hem de sıraları sürekli değişmektedir. Bazıları alt sıralara düşerken bazıları üste çıkmaktadır. Bu du-

rum çok mantıklı ve bilimsel bir sıralama olmadığını göstermektedir. Türkçeye gelince, Türkçe sadece 2012 dil barometresinde ilk 12. sıraya yerleşmekte, diğerlerinde ise ilk 15. sıraya bile girememektedir. Oysa Dil Barometrelerinde ele alınan 10 ölçüt aynıdır. Türkçemizin farklı sıralarda olması çok mantıklı görülmemektedir.

Sonuç

Dünyamızda büyük diller arasında yıllardır süren dil savaşı, dil barometreleriyle yeni bir boyut kazanmıştır. Dil barometrelerinin hepsinde ilk dört sırayı hep İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca almıştır. Dil sayılarının artmasına ve dil ölçütleri aynı olmasına rağmen bu diller her barometrede ilk sıralara yerleşmiş ve hiç değişmemiştir. Oysa diğer diller sürekli yer değiştirmiştir. Bazıları alt sıralara düşerken bazıları üste çıkmıştır. Bu durum ölçütlerin ve sıralamanın ilk dört dile göre yapıldığını ve bilimsel olmadığını göstermektedir. Çalışmada bütün çabanın ilk dört dili üstün ve ağırlıklı gösterme gayreti taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

Türkçemize gelince, Türkçe 2010 Dil Barometresinde 1,672 puanla 32. sıraya yerleşmiş, 2017 yılı Dil Barometresinde ise içsel etkenlerde 19. sırada, genel sıralamada ise 25. sırada yer almıştır. Türkçe sadece 2012 Dil Barometresinde ilk 12. sıraya girmiş, diğerlerinde ise ilk 15. sıraya bile girememiştir. Oysa üç dil barometresinde ele alınan 10 ölçüt aynıdır. Türkçemizin bu kadar farklı sıralarda yer alması çok mantıklı görülmemiştir. Bu nedenle dillerin ağırlığını belirlemede dilin öğretim kolaylığı, dilsel özellikleri, kültürel etkenler gibi ölçütlere de yer verilmelidir. Diller daha objektif ve bilimsel ölçütlere göre değerlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Barometre (2012). Baromètre des langues dans le monde, <http://wikilf.culture.fr/>
- Barometre 2012/ adresinden 01 Eylül 2020 tarihinde ulaşılmıştır.
- Calvet, A-MM & Calvet, L-J.(2017). Baromètre des langues dans le monde, Délégation générale à la langue française et aux langues de France, Ministère de la Culture France.
- Güneş, F. (2021). Türkçe Öğretimi yaklaşımlar ve modeller, Ankara: Pegem A Yayınları
- Leclerc, J. (2009). L'aménagement linguistique dans le monde? <http://www.tlfg.ulaval.ca>

ALLAH KABUL ETSİN

Üst üste sınıksız örttüğü kırk pare örtülerin üzerinden dizlerini sıvazlıyor yine, demir karyola ile kuzine soba arasında hiç değiştirmedeği yerinde otururken.

Sabah namazına kalktığı anda bahçe-deki tuvalete gider, dış kapının kilidini açar, tavuklarını yemler içeri girerdi. Sobanın üzerinde ısınan kalaylı bakır ibrik ile her zaman oturduğu yerin hemen yanındaki hamamlıkta abdestini alır, namazını kılar, sonra da hatmine devam ederdi. Günlük düzenini bozacak sürpriz işlerden pek hoşlanmazdı.

Gündüz kapıların açık oluşu bir nevi izin sayılırdı. Yanına kapıya vurmadan girer giderdik. Bahçe kapısına, aynı zamanda verandaya bakan pencere, O'nun ekranı idi. Hayatındaki bütün değişiklikler, o ekrandaki kıpırtılara bağlıydı. Benim 'yaşlanıp kapıya bakmak' deyiminden anladığım bu karedir.

Oda kapısını açtığımda, elindeki Kur'an-Kerim'i aynalı karyolanın üstüne bırakmıştı çoktan. Kuran okuyuşunu hiç duymamıştım. Elini öptükten, hâl hatır ettikten sonra ani bir cesaretle: "Biraz Kuran okur musun kocaanne?" dedim. O ciddi görünüşü yumuşadı. Griye dönüşmüş mavi gözleri bulutlandı. Kenarında siyah sade desenleri olan beyaz yaşmağını biraz gevşetti. Yutkundü. Kısa ve öz konuşur, boş konuşmaz, gıybet etmezdi zaten ama, bu içine ağlayan hâli beni etkiledi. Daha sonra sıkça anlatacağı hikayesini ilk defa anlatmaya başladı:

- "Sekiz on yaşlarındaydım. Babam, patates getirmemi istedi. Patates, turp, havuç, şalgam gibi yiyeceklerimizi köyün kenarında ormanlık alanda açtığımız bir çukura gömer, kış boyunca ihtiyaç duydukça çıkarır yerdik. Kar diz boyuydu. Köyü çıkınca ayağımın altında yumuşak bir şey hissettim. Hemen karı eşeledim; "Ölmüş bir tavşan". Heyecandan patatesleri unutmuştum. Dişimle ve tırnağımla derisinde bir delik açıp yüzdüm. Sevinçle eve koştum. İçim içime sığmıyordu. Babamdan, Hadim'e gittiğinde bu derinin parası ile cüz alma sözü aldım. Derimi güzelce temizleyip, tuzlayıp tahta kapımızın arkasına çivilerle gererek kurumaya bıraktım. Derimini uzun uzun seyrederim, cüz okuyuşumu hayal ediyordum. Kur'an okuyuşumu adeta kulaklarımla duyuyordum.

AYŞE KÜÇÜKŞAKALAK AS

...

Sabah namazı vakti herkes de bir telaş bir korku! Bütün köy ahalisi eline ne geçirdiyse eşyalarını yüklenip gidiyor. Benim de sırtıma bir top dokuma kumaş sardılar. Yatalak dedem: " Beni bir yere kıpırdatmayın, burda kalacağım" diyor. O'nu bıraktık, köyden çıktık, topluca göç ediyorduk. Bir şey anlamıyordum. Sadece, "eşkıya basacakmış, çok yaklaşmış" bu kadarını biliyordum. Dağlara çıktık. Ladin ağaçlarının karantıladığı, köyde olup bitenleri de gözetleyebileceğimiz, saklanacak kuytu yerler bulduk. Orda ne kadar kaldık bilmiyorum. Eşkıyanın köyü terk etme haberini alınca hemen döndük. İşe yarar ne varsa götürülmüş, hayvanlarımızın arpalıkları boşaltılmış, yerlere saçılmıştı. Dedemi biraz hırpalamış, altın gümüş sormuşlar.

Birkaç gün sonra aklım başıma gelince tavşan derisini hatırladım. Kapının arkasında çivilerden başka bir şey yoktu. Daha sonra benim cüzüm için hiç paramız olmadı. Babamdan her cüz isteyişimde: "Kızım Veyis'imiz okusun" derdi. Küçük kardeşim Veyis okudu da. Ben ise her satırına üç Gulhu bir Elham okuyarak hatmediyordum. Allah kabul etsin evladım."

Anneannem Rumi 1320 doğumlu Gerez'in Emrullahoğulları sülalesinden Ellez Hoca'nın kerimesi, Sodor'un Çollaklar sülalesinden Sodor'lu Durmuş'un refikası Ayşe Çaldağı Ölmez, vefa edeli 27 yıl oldu. Mushafı üç Gulhu bir Elham özler. Dua buyurunuz.

KOMPLO TEORİLERİNİ KONUŞMADAN ÖNCE...

**FATMA
BARDAKÇI**

Komplo teorileri Türkiye’de oldukça yaygın. Nedenleri arasında kendimizi özel hissettirmesi; medya okur yazarlığında birçok ülkenin gerisinde olduğumuzdan yalan haberlere karşı korumasız olmamız; eğitim seviyemizin, okuma alışkanlığımızın, medya özgürlüğümüzün, toplumsal güvenimizin vs. düşük olması gibi şeyler gösterilir. Bunlara kısmen katılmak, kısmen katılmamak mümkün. Listeye yeni şeyler eklemek de mümkün. Ben “film bağımlılığı”nı eklemek istiyorum.

Azımsanamayacak kadarımız boş zamanlarını filmlere boğuyor. Zihinlerimiz film tadında çalışmaya başlamış gibi geliyor bana. Ama tabii yelpaze geniş. Herkes uçlarda yaşamıyor bunu. Yelpazenin iki ucunda her şeyi filmlere bağlayan kesim var. Bu uçlardan birinde bilimsel gerçeklerden vs. bahsettiğinizde “Yok canım daha neler. Hayal ürünü o. Şu filmde geçiyordu.” diyerek gerçekleri kahkahalar eşliğinde reddedenler; diğerinde ise filmleri kütüphane kabul edip hayat felsefesini onlardan oluşturanlar, en ulaşılmaz gerçekleri oralarda bularak entelektüel donanım kazandığına inananlar var.

Komplo teorileri ise bana göre “alternatif sinema”dır. Filmlere benzerler çünkü gerçek hayatta teyit edilemezler, kanıtları yoktur, biraz fantastik biraz bilimkurgudurlar, inceleme-araştırmadan çok hayal gücü kokarlar. Hayatı film tadında yaşamayı sevenler için bulunmaz nimet. Aslında öyle olmayanlar için de onları öğrenmek keyifli. Asıl mesele kendimizi ne kadar kaptırdığımızla ve onlarla ne yaptığımızla ilgili.

Komplo teorilerinin hedefindeki insanları aklama niyetinde olmadığımı da şimdiden belirteyim. Şüpheli olmamak için bir nedenim yok, insanlığı savunmak gibi bir alışkanlığım da yok. Hangi insanlığı savunayım ki? Bütçesinin aslan payını savaş teknolojilerine ayıran insanlığı mı yoksa birbirini buna mecbur bırakan insanlığı mı? Üç beş kuruş uğruna ya da abuk sabuk hatalarını örtbas etmek için bebek-çocuk katiliğine soyunmuş insanlığı mı önerişin? Tanrının sadece kendi ırkını

insan olarak yarattığını düşünebilecek kadar uçmuş insanlığı mı yoksa insanın kıymetinin renk, cinsiyet gibi etkisiz elementlerden kaynaklandığını düşünebilecek kadar zihnine haksızlık etmiş insanlığı mı? Liste sonsuza kadar uzatılabilir ama bu kadarı demek istediğimi anlamaya yeter.

Gün gelir kimi komplo teorileri gerçek çıkabilir. Hatta komplo teorilerine konu olmuş şeylerin arkasından akla hayale gelmemiş çok daha kötü şeyler çıkabilir. Hiçbir olumsuzluk çıkmaya da bilir. O zaman derdim ne, ne yazıp duruyorum öyle değil mi? Çok konuşulan birkaç komplo teorisiyle derdimi izah etmeye çalışayım.

CHEMTRAILS (Gizli Geniş Ölçekli Atmosfer Programı): Nereye, kime ait olduğu tespit edilemeyen birtakım uçakların havada bıraktığı izlerin kimyasal veya biyolojik ajanlardan oluştuğu iddiası. Bu maddeleri havamıza kötülüğü temsil eden uzaylı ırklardan reptilianların kontrolündeki kötücül güçlerin bıraktığını söyleyenler de var (filmin fantastik kısmı).

Teoriye karşı çıkanların öne sürdüğü gibi normal izler yanlış anlaşılabilir da olabilir farklı ihtimaller de olabilir bilemiyorum. Ama konuşulduğu kadarıyla bu konunun film değeri yanında dedikodu değeri olduğunu belirtmeden geçemeyeceğim. Birileri ilginç şeyler gördüğünü düşünmüş, göremeyenlere anlatmış. Duyanlar duyamayanlara anlatmaya devam ediyor. Malum, milletçe dedikoduyu severiz. Yani olumsuz ve ilginç olması şartıyla bir şeyleri sadece konuşmayı severiz. O şeyleri sorun olarak görüp çözüm üretmeye kalkmayız. Yoksa adı dedikodu olmaz zaten. Bu konuya da aynı muameleyi yapıyoruz. En basitinden “Hava sahamıza giren uçağın tespit edilememesi ne demek? Bu ciddi bir güvenlik açığı. Düzeltilmesi için talepte bulunalım. Böyle bir sorun yoksa da bilgilendirilmeyi talep edelim.” diyeni ben daha hiç duymadım.

Biz zaten talep etmeyi de sevmeyiz. Bir şeylerin ilgililerce yapılmadığının dedikodusunu yapmayı severiz ama yapılınsın diye talepte bulunmaya kalkışmayız. Emek harcamak istemeyiz, başımıza bir iş gelir diye korkarız falan filan. Ama kimse bize talep etmediğimiz şeyi ikram etmez. Sonrası kısır döngü...

Gelelim bu konunun alternatifi olup daha önce konuşulması gereken, burnumuzun ucundaki daha reel soruna...

Kendimden örnek vereyim. İşim gereği en küçük illerimizden birindeyim. Özellikle belirtiyorum çünkü şehrin doğru düzgün sanayisi bile yok. Kış mevsimindeyiz, evi günde birkaç kez havalandırmak lazım tabii. Ama sık sık evi basan garip koku yüzünden koku avcısı oldum. Dışarıyı koklamadan tüm camları açmıyorum, açtıktan sonra da sık sık kontrol ediyorum. Buna rağmen yakalandığım oluyor. Yeni yanmış kömür dumanı kokusu mu desem, mazot kokusu mu yoksa çöp kokusu mu? Üçünü harmanlayın işte. Bazen son derece kalitesiz ve keskin parfüm ya da deterjan kokusuna benzer bir şeyi de aralarına alırlar.

Diyeceğim o ki; havamız kirli! Durmadan, soluklanmadan, her cepheden, her türlü imkânı kullanarak kirletip duruyoruz. Bu yıl rüzgâr ve yağış da çok az olunca hava kirini içiye vurgulama şansı buldu sanırım. Chemtrails'e ne hacet?

Taa bilmem neredeki ne olduğu belirsiz, sadece belli bir kesimin hissetmeden gördüğünü düşündüğü ve sürekliliği de olmayan birtakım izlerin havamızı kirletmesini bu kadar önemsiyorsak herhalde havamız tertemiz olmalı da bembeyaz kağıda bulaşan leke gibi chemtrails gözü-müze batmalı. Merak etmeyelim, bu kirden kalkanı delip de bize ulaşamaz!

Havamızı neler kirletiyor, kirlenmemesi için neler yapılmalı, kirlenmiş havayı temizlemek için bir şeyler yapılabilir mi...? Toplumca bunları önemseyip konuşsak, çözüm üretsek- üretirsek daha güzel olmaz mı? Bu da bazen konuşulur ama benim gözlemlediğim kadarıyla hep chemtrailsin gerisinde, gölgesinde. Maalesef biz kendi kusurlarımızı görmeyi de sevmeyiz.

Hava ve Deprem Kontrol Projeleri: Her deprem döneminde ön plana çıkan komplo teorisi: HAARP yaptı. Yaptı mı yapmadı mı bilmem. Ama yine dedikodu yapar gibi konuşmak yerine bilgilendirilmeyi talep etmek ve "HAARP deprem üretebilecek seviyeye gelmişse biz neden bunu tespit

edip önleyebilecek seviyeye gelmek için çalışmıyoruz?" sorusuyla meşgul olmak bana daha mantıklı geliyor. Sorup cevap arayacağımız çok soru var. Örneğin;

-Dünyada benzer depremlere dayanıklı binaların örnekleri olduğu halde benim binlerce vatandaşım neden göçük altında feci şekilde can verdi?

-Dünyayı geçtim, yüzyıllar önce Mimar Sinan Süleymaniye Camii'ni "kıyamete kadar ayakta kalacak" diyerek tasarlamamış mı? Bina o yolda emin adımlarla ilerlemiyor mu? (89 depremden hasar almadan çıktığı söylenir) Mimar Sinan tekniği ile günümüz bilgi ve teknoloji birleştirildiğinde çok daha iyi tasarımlar ortaya çıkamaz mı?

-Malzemedi çalan, cebine göre karar alan-aldıran, günü kurtaran, işini iyi yapmamaktan geçinen müteahhitler vs. nasıl olup da elini kolunu sallaya sallaya benim vatandaşımın canıyla oynayabiliyor? Daha da kötüsü, onlar bu milletin zihniyetinin küçük bir grup temsilcisi. Bu millet neden ve nasıl bu hale gelebildi?

-Afet Bakanlığı kurulacaktı, nerede kaldı? (Konuşulurken de sessizce izledik, susulduğunda da... talep yok ki)

HAARP' tan sonra da konu buralara gelmiyor ki. Daha sırada kader var. "Allah cezalandırdı" cümlesini bol duyarsınız böyle zamanlarda. Allah'ın bölgeyi ırkına ya da siyasi görüşüne göre seçtiğini söyleyenler bile oldu. İnsaf bile!

Buradan şu çıkıyor: HAARP çalışanları Allah'ın askerleri, işini iyi yapmayan müteahhitler Azrail'in yardımcı melekleri, depreme dayanıklı binalarda oturma şansı bulanlar günahsız temiz insanlar, göçük altında kalan çoluk çocuk da helaki hak edecek kadar günahkâr!

Öfkelenmemek elde değil. Allah adına söylediğimiz şeyler yüzünden yüzümüz yerden kalkmayacağı benziyor. Diyelim ki kötü olsunlar. (Her insan kadar kötü olanları vardı elbette, hangimiz sütten çıkma ak kaşık?) Onların feci şekilde can vermeleri karşısında adeta "iyi ki" demek mi iyi insanlık, temiz kalplilik?.. Vicdanla düşünmek şart.

Aşılar: En çok konuşulan da bu sanırım. Örneğin aşıları bakterilerden korumak için kullanılan thimerosal maddesinin otizme sebep olduğu söylenir. Aslında bu iddiaya çok da komplo teorisi gözüyle bakmıyorum. Çünkü her aşının ya da ilacın, prospektüsünde yazmayan, beklenmeyen yan etki yapma potansiyeli vardır,

öngörülemezdir. İnsanlar kendilerinde gözlemlediği yan etkileri bildirmeli, bu doğrultuda yeni çalışmalar yapılarak ilaç güncellenmeli, gerektiğinde piyasadan çekilmelidir.

Bildiğim kadarıyla thimerosalin sağlığa etkileri konusundaki araştırmalar devam ediyor. Ancak ben otizmin sınırları tam olarak belirlenmiş, tanımlanabilmiş bir hastalık olduğunu düşünmüyorum. O yüzden aşı-otizm ilişkisini araştırabilmek bile bana pek mümkün görünmüyor. Olsa olsa bazı belirtileri ile bağı olup olmadığı araştırılır. Yanılıyor olabilirim elbette.

Bu konudaki komplo teorisi olarak adlandırılacak söylemler ise, kasıtlı olduğu düşünülen şeylerden türeyenlerdir. Örneğin: "Aşıların içinde insanın uzaktan kontrol edilmesini sağlayan mikroçipler var" iddiası. Yukarıdaki bahsi "Aşılar özellikle otizm yapacak şekilde tasarlanıyor" şeklinde ifade edersek bu da komplo teorisi olur.

Aşının ne olduğuna bakalım. Hastalık yapma yeteneğindeki mikrobun zayıflatılarak, öldürülerek, toksik özellikleri yok edilerek vücuda verilmesidir. (Klasik yöntemler böyledir. RNA ve DNA içeren aşılarda, bence güvenilirliği henüz kanıtlanamamış yeni yöntemler de var, covid aşılarının bazılarında uygulanmıştı).

Aslında yaptığımız bir şey yok. Vücudumuzda "Bağışıklık Sistemi" adı verilen, strateji geliştirip düşmanla savaşan bir ordu var. Tek yaptığımız o orduya azıcık yardımcı olmak. Düşmanla ilk karşılaştığında, onu tanımadığı için yenmekte zorlanabiliyor. Biz düşmanı zayıflatıp gönderiyoruz. Ordumuz da kolayca yenerken iyice tanıyor. Sonraki karşılaşmalarda artık ne yapacağını biliyor. Allah'ın verdiği derdi Allah'ın verdiği ordu yeniyor. Biz de Allah'ın verdiği imkanlarla biraz yardımcı oluyoruz o kadar.

Hal böyleyken, zayıflatılmış virüsün kendisi bize hiçbir şey yapamaz. Aşıların bir şey yaptıktan şüpheleniyorsak -öngörülemez ya da bilinen yan etkiler hariç- aşının içine özellikle o şey için üretilmiş maddeler-özellikler karıştırıldığını kabul ediyoruz demektir. Bunu düşünmeli miyiz? Bilemem. Belki aşılar sorumlu tutuldukları hiçbir şeyden sorumlu değildirler de akla hayale gelmeyen başka şeyler yapması için tasarlanmışlardır. Belki de son derece masumdurlar. Kanıt yoksa kesin konuşmam.

Kanıtımız olmadan çıkarımda bulun-

yorsak, aslında birbiri ile ilgisi olmayan şeylerin bize ilintiliymiş gibi görünme ihtimalini unutmamız lazım. Örnek vermek gerekirse;

Kan tahlili yaptırdınız, B12 seviyeniz düşük çıktı, doktorunuz size Dodex yazdı. Her sabah hastaneye gidip iğnenizi yapıyorunuz. İlk üç gün aynı hemşire yaptı, sorun yok. Dördüncü sabah farklı hemşire yaptı, akşamına kan şekeriniz düştü ya da tansiyonunuz yükseldi. "Neden böyle oldu?" sorusunu sorup gün içinde yaşananları düşündüğünüzde "Bugünkü hemşire iğneyi yanlış yere yaptı da ondan oldu." sonucunu çıkarma ihtimaliniz de size inanacak birilerini bulma ihtimaliniz de yüksektir. Halbuki bu konuda bilgisi olan bir sağlık çalışanıysanız, böyle bir şeyin mümkün olamayacağını bilirsiniz ve bu iddiada bulunma ihtimaliniz yoktur. Hemen birkaç şeyi birleştirip aşılarla ilgili bir komplo teorisi yazabiliriz size;

*Covid geçirdiğim zaman koku alma duyum kaybolmuş, tat alma duyum zayıflamıştı. Plastik yer gibi hissetmenin yanında, yemeklerde sanki bozuk yumurta varmış gibi bir tat alıyordum. Bozuk yumurta tadı aldığını, covid geçiren bir arkadaşım da söyledi.

*Tıpta "tat alma bozukluğu" diye bir teşhis vardır. Zaten yaşa bağlı olarak da tat alma duyusunda değişiklikler meydana gelir.

* Demek ki tat alma duyusu manipülasyona açıktır. Kararlı bir yapısı yoktur.

*Son yıllarda ailelerden "Bebeğim-çocuğum hiçbir şey yemiyor." ifadesini çok sık duyuyorum.

*Sonuç: Aşılar tat alma duyusunu olumsuz etkiliyor. Çocukları doğal gıdalardan soğutup yapay gıdalar için zemin hazırlıyorlar. Böylece, hızla tükendiğini söyledikleri doğal kaynaklara bağımlılığı bitireceklerini umuyorlar. Bunu yetişkinlere yapsalar tat alma duyusunun değiştiğini fark eder ama bebek fark etmez. Sadece hiçbir şeyin tadını sevmeyen, ailesi de onu seçici zanneder.

Başarılı bir komplo teorisi olmadı mı? Bence oldu. İnanırcılık potansiyeli var. Mantıksız değil ama kanıtsız.

Komplo teorilerinden tereddüdü olmayanlara çözümü sorduğunuz zaman "Yaptırmayın aşıları" diyorlar (Hepsi öyledir demiyorum, benim gözlemlediklerim öyle). Yaptırmayın demek olur mu? Allah'ın verdiği dert karşısında Allah'ın verdiği, üretimi de basit devayı esirge-

mek mi çözüm?

Efendim "Bir şey olmaz, o hastalıklar aslında kolay atlatılıyor" diyor. Kısmen doğru. Çocukluk çağında aşısı yapılan hastalıkların bir kısmı kolay atlatılabilir. Ama biz kolay atlatılanlara değil atlatamayanlara odaklanalım.

Örneğin kızamığa bağlı körlük ve beyin iltihabı 1000 kişiden birinde görülüyorsa bu önemsiz mi? Oran böyle diye gözünün de binde birini mi kaybediyor o kişi?

Hadi diyelim çocuk kızamık oldu da kolayca atlatıyor. Tam bu sırada ikincil bir enfeksiyon geçirirse tablonun ağırlaşmıyacağını garanti edebilir miyiz? Peki bağırsıklık sistemi zayıflamış, kızamığa karşı bağırsıklığı da olmayan yaşlı birine bulaştırmıyacağını?

Örneğin tetanoz açık yara vasıtasıyla topraktan da kapılabilen tehlikeli bir hastalıktır. Çocukların çoğu genelde yara bere içindedirler, toz toprakla oynamaya da bayılırlar. Aşı ile önlem alınmasının nesi yanlış olabilir, anlamak mümkün değil. Riske attığımız hayatlar önemsiz değil. Her insanın yaşama hakkı eşittir. Gidenin hayatını kalanlar telafi edemez. Bu yüzden bir insanı kurtarmak tüm insanlığı kurtarmak gibidir bence.

Örneğin ben olmasaydım, içinde bu yazının aynısını yazacak olan var mıydı? Aynı tarihte ve aynı cümlelerle? Yazım öyle kıymetli ki kimse yazamaz demiyorum elbette. Sadece bu yazının bana özgü, hatta benim bu günlerime özgü olduğunu (bir ay sonra bakmadan tekrar yazsam aynısı olmaz) ve ben yazmadığım takdirde başka zihinlerce kopyasının üretilmeyeceğini vurguluyorum. Her hayatın her anı böyle özeldir. Her insan, dünya için kendisine Yaratıcı tarafından bahşedilmiş yaşamın her anının tezahürünü, insan engeline takılmadan görme hakkına, yaratılışı gereği sahiptir.

Öyle olmasa bile kimseyi riske atmayı göze almaya cesaretimiz olmamalı. Bence bu vicdan gereğidir. "Bakin neler biliyorum" un havasını atıp kenara çekildikten sonra gerisine karışılmayacak bir konu değil bu.

Ama "İlaç prospektüslerinde nadir görülen ciddi yan etkilerin yazılı olduğuna sık sık rastlıyoruz." dersiniz "Son derece haklısınız." derim. Bu konu, aşı komplolarının alternatifi olup, daha önce konuşulması gereken bir konudur.

Kimi ilaçların prospektüsleri çarşaf gibi. Okuyunca "Bunun zararı faydasından faz-

la" deyip çöpe atasınız geliyor. Tabii bu her ilaç için geçerli değil. Yine de hiçbir ilacın kimseyi riske atmaya hakkı yok. Bu tarz ilaçların ciddi yan etki potansiyelinden arındırılmadan piyasada dolaşmasını doğru bulmuyorum. (Hatta keşke mümkünse hepsi hafif yan etkilerden de arındırılsa) Gereksiz ilaç kullanımını da doğru bulmuyorum.

Biz ne yapıyoruz peki? Bir taraftan bebeklerimizi aşından mahrum bırakmak için elimizden geleni ardımıza koymuyoruz, bir taraftan gündüz gece demeden hastaneleri doldurup taşıyoruz. "Herkes hasta" demeyin. Ben size söyleyeyim, şimdiye kadar çalıştığım acillere kayıt yaptıranların onda biri bile gerçek hasta değildi. Gecenin üçünde "Sırtımda sivilce çıktı." diyerek koşup gelenleri biliyorum ben, şaka değil.

Sonra, hafif bir soğuk algınlığı olan acilde. Doktor tek bir iğne yazarsa kimse beğenmiyor. "Beni iğne iyileştirmiyor. Serum yazın. Atom olsun. İçine ne bulursanız koyun. Hem beni şeffaf serum da kesmez. Sarı serum olmalı." gibi cümleler havada uçuşuyor. Doktorlar halkın zihninde serum yazıp yazmadığına ve serumu kaç ilaç koydurduğuna göre "kötü doktor, iyi doktor" diye ayrılıyor.

Ne bu şimdi? Nasıl çelişki bu? O, doktoru bunalta bunalta zorla yazdırdığımız ilaçları üretenler aynı firmalar değil mi? Peki her fırsatta antibiyotik yazdırabilmek için neredeyse kendimizi hastane kapılarına zincirleyecek psikolojide oluşumuzun nedeni ne? Üstelik antibiyotiklerin gereksiz kullanımının ciddi sonuçlar doğuracağı bize bıkmadan usanmadan anlatılırken? Şimdi az önce yazdığımı zıt bir komplo teorisi yazayım (Bu kez çıkarıma neden sayacağım maddeler yazmadan):

Aslında ilaçların da aşıların da hiçbir yan etkisi yok. Komplo teorilerini üreticilerin kendisi çıkarıyor. Önce herkesin aşılarından- ilaçlardan uzak durmasını sağlayacaklar. Sonra onlarsız perişan olmamızı sağlayacaklar. Daha sonra ise "Aşısız- ilaçsız insan ayakta kalamaz. Yan etkisi olmayan yeni yöntemler planladık" diyecekler. Aslında bizi tedavi ederken aynı zamanda denek olarak kullanıp her birimizde farklı bir varsayımı deneyecekler. Amaçları ise kendileri ve seçtikleri çevreleri için ölümsüzlüğü yakalamak. Sözde kalmış gizli teorilerini bizlerde deneye deneye, olumsuz yönlerini tespit ede ede ilerleyecekler.

Bence bu da azımsanamayacak kadar çok

tarafı toplar. İşine gelene, sorgulamaktan korkarak inanmayı seven bir milletiz biz. Ama tabii zaten ölümsüzlükle ilgili bilimsel çalışmaların sürdüğünü biliyorsanız bu da sizde "Doğru mu acaba?" şüphesi uyandırabilir.

Peki diyelim ki aşılarda ilaçlar şüpheli. Kimi (mümkün olmadığı ortada olanlar da var) komplo teorilerinin de daha kötülerinin de gerçekleşme ihtimali var sonuçta. (Bu konuda ben hepinizden daha zor durumdayım. Sürekli insanlara ilaç uyguluyorum ve "Acaba iyilik mi yaptım kötülük mü?" sorusunu cevaplayamamaktan yoruldum. Sizler uzaktan konuşuyorsunuz o kadar.) Çözüm ne? Çözüm, hiçbir hayatı riske atmadan üretilmelidir. Örneğin ilgililere şunu söyleriz;

-Biyolojik silahların, nanoteknolojinin vs. hızla geliştiği bir dönemdeyiz. Kendimi güvende hissetmek hakkım. Çocuğuma aşı yaptırmak içimin rahat olmasını istiyorum. Aşı yurt dışından alınacaksa analizden geçirilip üzerine "güvenli" damgası vurulduktan sonra bana ulaşsın. Ama daha güzeli ve daha kolayı, aşının-ilacın denetimli şekilde millisini üretmek.

Bunu neden diyemiyoruz? Bir tarafta halkın öncülüğüne soyunup onları yönlendirerek omuz kabartmak ve bir kişi aşı yaptırmayınca dünyayı kurtarmış gibi hissetmek var, diğer tarafta emek vererek ciddi ciddi mücadele etmek ve belki de yetkililerin tepkisini çekmek ihtimali var. Hangisi daha kolay? Peki hangisi vebal? İkisnin cevabı da aynı.

Aşılarda hakkında bu kadar uzun uzun yazdıktan sonra "Daha önce konuşulması gereken alternatif bir konu daha var." demek biraz tuhaf olacak ama diyeceğim; gıdalar...

Aşılarda vücuda belli zamanlarda, belli sayıda giriyor. Ya her gün yediğimiz gıdalar? "İthal gıdalara bir şeyler karıştırılıyor" demek ilginç bir komplo teorisi olurdu ancak konuşulacak önemli bir reel gerçeklik var; gıda terörü.

Gıdada hile yapanların da yapılan hilelerin de listesi oldukça kabarık. Vücudunuzun zarar görme ihtimalini bertaraf ederek nasıl beslenirsiniz araştırmaya kalksanız lisans, yüksek lisans, doktora eğitimi almış kadar oluyorsunuz.

Pestisit oranı yüksek diye sınırdan dönenler, bin bir çeşit tarım ilacı kullanılanlar, GDO'lular, büyüme hormonlular, zararlı koruyucular, katkı maddeleri, tatlandırıcılar, gıda maddesinin gıda olmayan mad-

delerle taklitleri... Sorunlar saymakla bitmiyor. Uğrunda mücadele edilmesini aşılarından daha çok hak ediyor. Güvenli gıda da hakkımız değilse biz hak nedir nasıl savunulur hiç bilmiyoruz.

Neyse... öncelikli konuyu az ve öz yazdıktan sonra geleyim sonuca...

Bir zamanlar bir komplo teorisi vardı. Ateşli savunucuları çoktu. İçimiz dışımız o komplo teorisiydi. Film değerini yitirdiğinden beri konuşan yok, şaşırtıcı bir hızla unutuldu gitti.

Ne miydi o? Elbette Lozan Anlaşması'nın gizli maddeleri muhabbeti. Hani bu gizli maddeler yüzünden bor, petrol vs. yer altı kaynaklarımızı çıkaramıyorduk, yasaktı. Anlaşmanın süresi 2023'te dolunca çıkıp hızla gelişmiş ülke statüsüne yükselecektik.

Sadece o mu? 2023 öyle bir yıld ki hayaller ötesi müthiş bir ülke oluvarecektik. Mucize yıl girdi, konuşulan her şeyin arkası bıçak gibi kesiliverdi. Bize Kaf dağının ardını gösterecek olan o yıl, tüm milleti etkileyen olaylar açısından bakarsak herhalde tanık olduğumuz en kötü yıllardan biriydi.

Velhasıl, bir gün çok bağlandığımız başka komplo teorileri bu duruma düşebilir. Komplo teorilerini öğrenmek keyifli ancak temkinli yaklaşmak lazım. Büsbütün kendimizi kaptırmak da tamamen yok saymak da olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bir konuda şüphedeyseniz, içimiz rahat değilse konunun irdelenmesini yetkililerden ve uzmanlardan istemek en doğal hakkımız, hatta mutlaka isteyelim. Kendimiz de bilinçlenme, donanım kazanma çabamızı aralıksız sürdürelim. Ama bu arada kimseyi riske atacak söylemlerde bulunmayalım.

Çözümü hepimizin hakkı olan, gözümüzün önünde duran, kanıt istemeyen-kanıtın ta kendisi olan problemlerimizi ise hak ettikleri üzere daha çok konuşalım. Konuşalım ve sesimizi duyuralım. Çözüm için herkes işin bir ucundan tutsun, elinden geleni yapsın. O zaman her şey daha güzel olmaz mı?

Konu karanlık olunca insan net fikirler ileri sürmekte zorlanıyor tabii (Sert fikirler ileri sürmekte zorlanmasa da). Bunu "sohbet" kabul edin. Günümüzde, bir fikri beyan ettikten sonra daha yapıcı fikirlere açık olarak beklemek iyi bir taktik olacaktır. Ben de öyle yapacağım ki bunca bilgi kirliliğinin olduğu bir çağda zihnim kaosa teslim olmasın. Sürçülisan ettiysem affola...

DAVUT CEYLAN (DAVUT HOCA)

Ömrünü ilim, irfan ve hizmete adanmış, iyiye, güzele ve hakka hizmet etmiş, Kur'an aşığı bir hocamızdan bahsedeceğiz. Çumra ve havalisinin meşhur Davut Hocasından.

Kendisi tahsil hayatını Osmanlı döneminde, hizmet hayatını da Cumhuriyet döneminde yaşamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında gençlik çağlarında olan Davut Hocamız halka hizmet etmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmemiştir. Genç ve âlim olması onun bu hizmeti vermesindeki en önemli etkidir.

Davut Hocamız o zamanlar Bozkır ilçesine bağlı olan Apasaraycık köyünde 1896 yılında dünyaya gelmiştir. Anne adı Emine, baba adı Kadir'dir.

Hoca Efendi çocukluk yıllarında ilköğrenimini babası Kadir efendiden almıştır. İlim tahsiline Konya medreselerinde görev yapan zamanın âlimlerinden Ziya Hoca ile Ahmet Hoca efendilerden aldığı derslerle devam etmiştir. Kendisi ve emsalleri Osmanlı âlimlerinin tedrisinde eğitim alan ilk Cumhuriyet öğrencilerindendir.

Hoca Efendi Fransızca ve Farsça eğitimi de almış ve bu eğitimleri üstün başarı ile tamamladıktan sonra medreselerin kapatılması üzerine Hafızlık eğitimi almak ve Hafız olmak için Şam'a gitmiştir.

Şam dönüşü Hoca Efendi kendi köyü olan Apasaraycık'ta üç yıl kadar öğretmenlik yapmıştır. Bu dönemde evlenen Hoca Efendinin 8 çocuğu olmuştur. Kendi çocuklarının eğitimi ile de yakından ilgilenmiş ve onlara ilk ilim tahsillerini kendisi yaptırmıştır.

1926 yılında Çumra'nın ilçe olmasıyla köyü Apasaraycık Çumra'ya bağlanmış ve Hoca Efendide ailece göç ederek buraya yerleşmiştir.

Gerek eğitimli olması ve gerekse halk ile yakın temas kurabilmesi münasebetiyle Çumra Özel idare Müdürlüğünde Tahsildar Memuru olarak 10 yıl hizmet vermiştir.

Soyadı Kanununun çıktığı dönemlerde Davut

SEDAT ULUPINARLI

Hocamızın burada da görev aldığı ve halka soyadının verilmesi konusunda yardımcı olduğu, birçok insanın soyadının bizzat Hoca Efendi tarafından verildiği bilinmektedir.

Özel İdarededeki görevini bırakan hoca efendi Çumra Türkmen camili Köyünde bir yıl İmam-Hatiplik yapmış ve bu göreve daha sonraları kendi köyünde devam etmiştir. Yıllarca köyü Apasaraycık'da dini anlatma hizmeti veren Davut Hocamız köyden ayrılarak İçeri Çumra kasabasında da yıllarca İmamlık görevi yapmıştır.

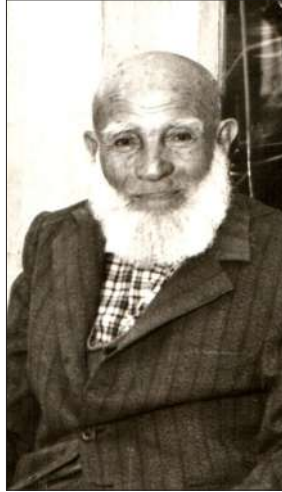
Hoca Efendi yıllarını hep dini anlatma hizmetine adanmış ve insanlara iyiye, doğruyu ve güzeli anlatmıştır. Zamanında insanlar kendisinin derin ilmi ve engin tecrübesinden istifade ederek hayatlarına yön vermeye çalışmışlardır.

Hoca Efendinin gerek Fransızca ve Farsçayı gerekse Osmanlıca ve Arapçayı iyi derecede bilmesi ilmini yaymasında ve insanlara yardımcı olmasında çok etkili olmuştur.

Yaşının ilerlemiş olması münasebetiyle İmamlık görevini bırakan Hoca Efendi köşesine

çekilmiş ve kendisinden talepte bulunan öğrencilere Osmanlıca, Arapça ve Hafızlık dersleri vermiştir. İlmin ve âlimin kıymetini bilenler zaman zaman gelir kendisini ziyaret edip hayır dualarını almak isterlerdi.

Davut Hocamız Çumra ve havalisinde ki birçok hafızın yetişmesinde emeği geçen, hal-kın maddi ve manevi birtakım sıkıntılarının giderilmesinde yardımcı olan, Çumra'mızın manevi dinamiklerinden ve manevi mimarlarından birisidir. Kendisi 1982 yılında 86 yaşında Çumra'da vefat edip Hakkın rahmetine kavuşmuştur.

HOR GÖRMEYESİN

HALİME
DOĞRU

Harabat ehlini hor gören zâkir
Onlar gibi gönül gözün var mıdır
Gezinir durursun dünya âlemde
İçindeki yara yoksa yâr mıdır

Yarayı açana boyun eğmeli
Bu uğurda canı bile vermeli
Zikrettiğin kâinata değmeli
Dikensizce güller sana kâr mıdır

Dikenli bahçaya giremez isen
İncinir gülleri deremez isen
Süveyda'yı ona veremez isen
Gördüğün perde mi ya da zar mıdır

Süveyda küçücük kara bir delik
Gönül pencerense zırlı ham çelik
Uyarsan nefsine olursun kölük
Onca yükü çekmek söyle ar mıdır

Nefsinin atına bindiysen eğer
Seni kim kurtarır acep kim sever
Şeytanın yanına olmasan yaver
Kisvenden sıyrılmak öyle zor mudur

Şeytana oyuncak olma eline
Daima zikrullah dola diline
Arşın sahibi var iyi biline
Nimet görmez gözün bakar kör müdür

Arştan uzanan o eli çevirme
Feyzden dolan testin varsa devirme
Yüzünü çevirip dudak kıvrırma
Cennetle cehennem bunlar bir midir

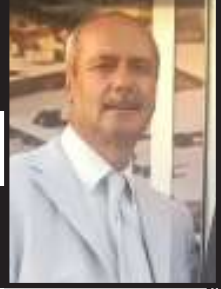
Yüzünü hakikat pınarında yu
Dilin desin Allah kalbin ise hu
Rabbim verir sana Kevser'inden su
Firdevs yüce makam sanki kor mudur

Yanarım Halime ben ki yanarım
Habib-i Kibriya-m diye anarım
Şu cihana yoktur inan zararım
Ilık ılık akan ecet ter midir

20.02.2025

MAVİ AY 1

EŞİM HACER (DÜZDAŞ) KÖFE'YE.

UĞUR
KÖFE

Mavi bal sarı söz tat
Ay tılsımı kelebek soluk
Göz kanadım karanlıkta
Kül ışığı acı gerdan
Zikri has han tek tomurcuk
Gök yüzüne hediye mavi ruh

Yıldız müjde sakladı mavi
Adım şerbet ağıladı yol
Ölüm gülde melek için
Sarılır dalga kum kollara
Göz şehrim ona kader kalır
Gizem büyü mavi göz yad et

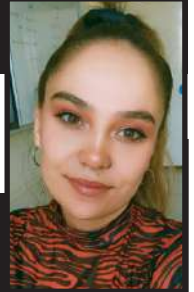
Gel ruh rüya çöz kader taşı
Kapıda gül mavi mihrap
Yıldız bestesi yudum gece
Adımlar yol cengi ilk şehit
Son alkışları sen eylülün
Bahar mavisini kuşun ben

Çığlık yalnız çığ öksüz
Gökkuşağı alınyazısı sevindi
Utandı kirpiği hüznü mavi
Koştı yel yetti yetim desen
Kıptı alev tını coşkun feryat
Kadehte mavi ışık hayal koy ver

Beyaz alkış semada mavi ay
Balçık kader sis hüznü puslu çı-
pan
Gökyüzünde mavi gerdan
Gel sinemde yaşlı yuvalan
Akrebin kıskanç avı yine ben
Sarı adımlar güz vurgunu.

Ağustos. 2023. Çumra.

KIMSİN SEN?

MERVE
CURA

Nerden gelip nereye gidersin
dedi:

-Yoldan geldim yola giderim de-
dim.

Yol bu nereye varmak istersin
dedi:

-Vardığım yerde durak yok, hâl
ehlini ararım dedim.

Aradığını buldun mu dedi:

-Aradığım aynalarda kendimi
bulmak istedim dedim.

Aradığın sen misin ki dedi:

-Kendimi ararken kaybettim,
bulduğumda ben yoktum dedim.

Güldü...

-Sen kimsin dedim.

Aynada seni izleyenim dedi.

-Hâlim kalmadı dedim.

Sen kalmayıncaya kadar hâlden
hâle girersin dedi.

-Gelecek mi dedim.

Sen olmayı öğrenince dedi.

-Benden gideceksin dersin, sen
olmayı öğrenecek dersin o mu
ben olacak ben mi o olacağım
dedim.

Ne sen o olacaksın ne o sen ola-
cak dedi, yalnızca perde kalka-
cak.

-Perdenin arkasında mısın de-
dim.

Perdesizim dedi:

Sustum...

YARIN BAYRAM

Nasip olursa bugün Ramazan Ayına veda ediyoruz. Yarın Bayram kutlayacağız. Şimdiden bizi gelecek Ramazan Ayının heyecanı sardı.

Rahat bir Ramazan geçirdik dersek yalan söylemiş oluruz. Bizi idare edenler ve idare etmeye talip olanlar bu mübarek ayı zehir etmek için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Bir barış ve hoşgörü ayı olan bu mübarek günleri resmen bir savaş alanında geçirmemizi sağladılar elbirliği ile...

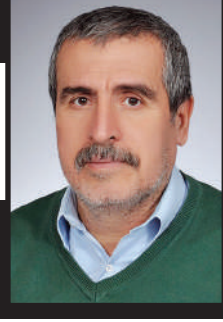
Ülkem insanı bu mübarek ayda kenetlenmek yerine tamamen ayrıştırdı. Artık ikiye bölünmüş bir ülkede yaşıyoruz. İki kesiminde birbirine tahammülü yok. Birbirlerini boğazlamaya hazır iki düşman kuvvet gibi hazır ol vaziyette emir bekleniyor. İnşallah gelecek olan yıllarda mübarek Ramazan aylarında dinimizin emrettiği ruh sükûnetini ve hoşgörümüzü kazanmış olarak birbirimizi daha iyi anlarız.

Bizi yönetenlerden ve yönetmeye talip olanlardan beklentimiz; milleti ayırıp bölmek yerine birleştirin. Bu milletin mutlu olacağı icraatların altına imza atın. Elbirliği içinde geleceğimize yatırım yapın. Bu ülke hepimize yeter.

Bütün bu olumsuz atmosfer içerisinde şirin ilçemiz Çumra'da dostluk fidanları ekmeye çalışıyoruz. 23 Mart Pazar günü

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

Çumra Kültür ve Sanat Topluluğu olarak iftar yemeğinde bir araya geldik. Gecenin düzenlenmesinde Elife Mısral ve Ahmet Gök büyük emek harcadılar. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Yemek davetimize çok sayıda hemşerimiz icabet etti. Katılan bütün Çumralı hemşerilerimize teşekkür ediyorum Çumra Kültür ve Sanat Topluluğu adına...

Yemekten sonra hemşerilerimiz şiirler okudu, saz eşliğinde türküler söylendi. Bir nebze de olsa ayrılık tohumlarını yok etmeyi başardık. Bunu şiirlerimiz ve türkülerimiz sayesinde yapabildik. Zaten nerede türkü söyleniyorsa orada neşe ve mutluluk vardır demiş atalarımız.

Bugün Ramazan ayının son günü. Son orucumuzu tutuyoruz. Yarın BAYRAM.

Lütfen dargınlıkları, küslükleri bir tarafa bırakalım. Herkesi kucaklayalım. Hiç olmazda bayram boyunca siyaset konuşmayalım. Hiç kimseyi siyasi görüşünden dolayı ötekileştirmeyelim. Biz kardeşiz ve bu ülke hepimizin.

HAYIRLI BAYRAMLAR DİLİYORUM...

